

סיפורי הגירה במקרא

פרופ' אילנה פרדס

שיעור 1: אברהם: התחלה חדשה

בראשית יא, 1-9

(1) ויהי כל הארץ שפה אחת ודבָרִים אַחָדִים. (2) ויהי בְּנֹסַעִם מִקֶּדֶם וַיִּמָּצְאוּ בְקִעָה בְּאֶרֶץ שִׁנְעָר וַיֵּשְׁבוּ שָׁם. (3) וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ הֲבֵה נִלְבְּנָה לְבָנִים וְנִשְׂרָפָה לְשִׂרְפָה וְתִהְיֶה לָהֶם הַלְּבָנָה לְאָבִן וְהַחֲמֹר הִיָּה לָהֶם לְחֲמֹר. (4) וַיֹּאמְרוּ הֲבֵה נִבְנֶה לָנוּ עִיר וּמְגִדָּל וְרֹאשׁוֹ בַשָּׁמַיִם וְנַעֲשֶׂה לָנוּ שֵׁם פֶּן נִפּוּץ עַל פְּנֵי כָל הָאָרֶץ. (5) וַיֵּרֶד יְהוָה לִרְאוֹת אֶת הָעִיר וְאֶת הַמְּגִדָּל אֲשֶׁר בָּנוּ בְּנֵי הָאָדָם. (6) וַיֹּאמֶר יְהוָה הֵן עִם אֶחָד וּשְׁפָה אֶחָת לְכֻלָּם וְזֶה הַחֲלֹם לַעֲשׂוֹת וְעַתָּה לֹא יִבְצֵר מֵהֶם כָּל אֲשֶׁר יִזְמוּ לַעֲשׂוֹת. (7) הֲבֵה נִרְדֶּה וְנִבְלֶה שָׁם שְׂפֹתֵם אֲשֶׁר לֹא יִשְׁמְעוּ אִישׁ שִׁפְתֵי רֵעֵהוּ. (8) וַיִּפֹּץ יְהוָה אֶת־מִשְׁם עַל פְּנֵי כָל הָאָרֶץ וַיַּחְדְּלוּ לְבַנֹּת הָעִיר. (9) עַל כֵּן קָרָא שְׁמֶהּ בָּבֶל כִּי שָׁם בָּלַל יְהוָה שִׁפְתֵי כָל הָאָרֶץ וּמִשְׁם הִפְצִים יְהוָה עַל פְּנֵי כָל הָאָרֶץ.

בראשית יב, 1-20

(1) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל אַבְרָם לֵךְ לְךָ מֵאֶרֶץ־ךָ וּמִמּוֹלַדְתְּךָ וּמִבֵּית אָבִיךָ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֹרְאָהּ. (2) וַאֲעֲשֶׂהָ לְגוֹי גָדוֹל וְאַבְרָכָהּ וְאַגְדַּלְהָ שְׁמֶךָ וְהָיָה בְרָכָה. (3) וְאַבְרָכָהּ מִבְּרַכְיָהּ וּמִקְלָלָהּ אֶאֱרֹ וּנְבָרְכֻךָ בָּהּ כָּל מִשְׁפַּחַת הָאָדָמָה. (4) וַיֵּלֶךְ אַבְרָם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֱלֹהֵי יְהוָה וַיֵּלֶךְ אֹתוֹ לוֹט וְאַבְרָם בֶּן חָמֵשׁ שָׁנִים וְשִׁבְעִים שָׁנָה בְּצֵאתוֹ מִחָרָן. (5) וַיִּקַּח אַבְרָם אֶת שָׂרִי אִשְׁתּוֹ וְאֶת לוֹט בֶּן אָחִיו וְאֶת כָּל רְכוּשָׁם אֲשֶׁר רָכְשׁוּ וְאֶת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ בְּחָרָן וַיֵּצְאוּ לְלַכְתֵּי אֶרֶץ כְּנָעַן וַיָּבֹאוּ אֶרֶץ כְּנָעַן. (6) וַיַּעֲבֹר אַבְרָם בְּאֶרֶץ עַד מְקוֹם שְׂכֵם עַד אֵלּוֹן מוֹרָה וְהַכְּנַעֲנִי אָז בְּאֶרֶץ. (7) וַיֵּרָא יְהוָה אֶל אַבְרָם וַיֹּאמֶר לְזַרְעֲךָ אֶת־נְאֻם הָאָרֶץ הַזֹּאת וַיִּבְּן שָׁם מִזְבֵּחַ לַיהוָה הַנִּרְאָה אֵלָיו. (8) וַיַּעֲתֵק מִשָּׁם הַהֵרָה מִקֶּדֶם לְבֵית אֵל וַיֵּט אֶהְלֶה בֵּית אֵל מִיָּם וְהָעִי מִקֶּדֶם וַיִּבְּן שָׁם מִזְבֵּחַ לַיהוָה וַיִּקְרָא בְּשֵׁם יְהוָה. (9) וַיִּסַּע אַבְרָם הַלּוֹךְ וַנְּסוּעַ הַנִּגְבָּה.

(10) ויהי רעב בארץ וירד אברם מצרימה לגור שם כי כבד הרעב בארץ. (11) ויהי כאשר הקריב לבוא מצרימה ויאמר אל שרי אשתו הנה נא ידעתי כי אשה יפת מראה את. (12) והיה כי יראו אתך המצרים ואמרו אשתו זאת והרגו אתי ואתך יחי. (13) אמרי נא אחתי את למען ייטב לי בעבורך וחיתה נפשי בגללך. (14) ויהי כבוא אברם מצרימה ויראו המצרים את האשה כי יפה הוא מאד. (15) ויראו אתה שרי פרעה ויהללו אתה אל פרעה ותקח האשה בית פרעה. (16) ולאברם היטיב בעבורה ויהי לו צאן ובקר וחסדים ועבדים ושפחות ואתנות וגמלים. (17) וינגע יהוה את פרעה נגעים גדלים ואת ביתו על דבר שרי אשת אברם. (18) ויקרא פרעה לאברם ויאמר מה זאת עשית לי למה לא הגדת לי כי אשתך הוא. (19) למה אמרת אחתי הוא ואקח אתה לי לאשה ועתה הנה אשתך קח ולך. (20) ויצו עליו פרעה אנשים וישלחו אתו ואת אשתו ואת כל אשר לו.

שיעור 2: הגר: נדודים במדבר

בראשית טז, 1-16

(1) ושרי אשת אברם לא ילדה לו וְלֹא שִׁפְחָה מִצְרִית וְשָׂמָה הָגֵר. (2) וַתֹּאמֶר שָׂרִי אֶל אַבְרָם הִנֵּה נָא עֲצֹרְנִי יְהוָה מִלְּדַת בֵּן נָא אֶל שִׁפְחָתִי אוֹלֵי אֲבִנָּה מִמֶּנָּה וְיִשְׁמַע אַבְרָם לְקוֹל שָׂרִי. (3) וַתִּקַּח שָׂרִי אִשְׁתְּ אַבְרָם אֶת הָגֵר הַמִּצְרִית שִׁפְחָתָהּ מִקֶּץ עֶשְׂרִים שָׁנִים לְשִׁבְתְּ אַבְרָם בְּאֶרֶץ כְּנָעַן וַתִּתֵּן אֹתָהּ לְאַבְרָם אִישָׁהּ לֹא אִשָּׁה. (4) וַיָּבֵא אֶל הָגֵר וַתְּהַר וַתֵּרָא כִּי הָרְתָהּ וַתִּקַּל גְּבֵרְתָהּ בְּעֵינֶיהָ. (5) וַתֹּאמֶר שָׂרִי אֶל אַבְרָם חֲמָסִי עָלֶיךָ אֲנֹכִי נָתַתִּי שִׁפְחָתִי בְּחִיקְךָ וַתֵּרָא כִּי הָרְתָהּ וְאֶקַּל בְּעֵינֶיהָ יִשְׁפֹּט יְהוָה בֵּינִי וּבֵינֶיךָ. (6) וַיֹּאמֶר אַבְרָם אֶל שָׂרִי הִנֵּה שִׁפְחָתְךָ בְּיָדְךָ עֲשִׂי לָהּ הַטּוֹב בְּעֵינֶיךָ וַתַּעֲנֶה שָׂרִי וַתִּבְרַח מִפְּנֵיהָ. (7) וַיִּמְצָאָהּ מְלֶאכֶּה יְהוָה עַל עֵין הַמַּיִם בְּמִדְבָר עַל הָעֵין בְּדֶרֶךְ שׁוּר. (8) וַיֹּאמֶר הָגֵר שִׁפְחַת שָׂרִי אֵי מִזֶּה בָּאת וְאָנֹכִי תֹלַדִּי וַתֹּאמֶר מִפְּנֵי שָׂרִי גְבֵרְתִי אֲנֹכִי בְּרַחַת. (9) וַיֹּאמֶר לָהּ מְלֶאכֶּה יְהוָה שׁוּבִי אֶל גְּבֵרְתְּךָ וְהִתְעַנִּי תַּחַת יָדֶיהָ. (10) וַיֹּאמֶר לָהּ מְלֶאכֶּה יְהוָה הֲרֵבָה אֲרֵבָה אֶת זֶרְעֶךָ וְלֹא יִסְפָּר מֵרֵב. (11) וַיֹּאמֶר לָהּ מְלֶאכֶּה יְהוָה הִנֵּה הָרָה וְיִלְדֶת בֵּן וְקָרָאת שְׁמוֹ יִשְׁמַעְאֵל כִּי שָׁמַע יְהוָה אֶל עֲנִיָּהּ. (12) וְהוּא יִהְיֶה פְּרָא אָדָם יָדוּ כֹל וְיָד כֹּל בּוֹ וְעַל פְּנֵי כָל אַחֲיוֹ יִשְׁכַּן. (13) וַתִּקְרָא שֵׁם יְהוָה הַדְּבָר אֶלֶיָּהּ אֶתֶּה אֵל רָאִי כִּי אֲמַרְהָ הַגֵּם הַלֵּם רְאִיתִי אַחֲרַי רָאִי. (14) עַל כֵּן קָרָא לְבָאָר בְּאֵר רָאִי הִנֵּה בֵּין קָדֵשׁ וּבֵין בְּרֵד. (15) וַתֵּלֶד הָגֵר לְאַבְרָם בֵּן וַיִּקְרָא אַבְרָם שֵׁם בְּנוֹ אֲשֶׁר יִלְדָהּ הָגֵר יִשְׁמַעְאֵל. (16) וְאַבְרָם בֶּן שְׁמֹנִים שָׁנָה וְשֵׁשׁ שָׁנִים בְּלֶדֶת הָגֵר אֶת יִשְׁמַעְאֵל לְאַבְרָם.

בראשית כא, 1-21

(1) ויהוה פקד את שרה כאשר אמר ויעש יהוה לשרה כאשר דבר. (2) ותהר ותלד שרה לאברהם בן לזקננו למועד אשר דבר אתו אלהים. (3) ויקרא אברהם את שם בנו הנולד לו אשר ילדה לו שרה יצחק. (4) וימל אברהם את יצחק בנו בן שמונת ימים כאשר צוה אתו אלהים. (5) ואברהם בן מאת שנה בהולד לו את יצחק בנו. (6) ותאמר שרה צחק עשה לי אלהים כל השמע יצחק לי. (7) ותאמר מי מלל לאברהם היניקה בנים שרה כי ילדתי בן לזקננו. (8) ויגדל הילד ויעש אברהם משתה גדול ביום הגמל את יצחק. (9) ותרא שרה את בן הגר המצרית אשר ילדה לאברהם מצחק. (10) ותאמר לאברהם גרש האמה הזאת ואת בנה כי לא יירש בן האמה הזאת עם בני עם יצחק. (11) וירע הדבר מאד בעיני אברהם על אודת בנו. (12) ויאמר אלהים אל אברהם אל ירע בעיניך על הנער ועל אמתך כל אשר תאמר אליך שרה שמע בקלה כי ביצחק יקרא לה זרע. (13) וגם את בן האמה לגוי אשימנו כי זרעה הוא. (14) וישכם אברהם בבקר ויקח לחם וחסמת מים ויתן אל הגר שם על שכמה ואת הילד וישלחה ותלה ותתע במדבר באר שבע. (15) ויכלו המים מן החמת ותשלך את הילד תחת אחד השיחים. (16) ותלה ותשב לה מנגד הרחק כמטחוי קשת כי אמרה אל אראה במות הילד ותשב מנגד ותשא את קלה ותבך. (17) וישמע אלהים את קול הנער ויקרא מלאך אלהים אל הגר מן השמים ויאמר לה מה לך הגר אל תיראי כי שמע אלהים אל קול הנער כאשר הוא שם. (18) קומי שאי את הנער והחזיקי את ידך בו כי לגוי גדול אשימנו. (19) ויפקח אלהים את עיניה ותרא באר מים ותלה ותמלא את החמת מים ותשק את הנער. (20) ויהי אלהים את הנער ויגדל וישב במדבר ויהי רבה קשת. (21) וישב במדבר פארן ותקח לו אמו אשה מארץ מצרים.

שיעור 3: יעקב, רחל ולא: היציאה מבית לבן

בראשית לא, 1-44

(1) וישמע את דברי בני לבן לאמר לקח יעקב את כל אשר לאבינו ומאשר לאבינו עשה את כל הכבוד הזה. (2) וירא יעקב את פני לבן והנה איננו עמו כתמול שלשום. (3) ויאמר יהוה אל יעקב שוב אל ארץ אבותיך ולמולדתך ואהיה עמך. (4) וישלח יעקב ויקרא לרחל וללאה השדה אל צאנו. (5) ויאמר להן ראה אנכי את פני אביכן כי איננו אלי כתמול שלשם ואלהי אבי היה עמדי. (6) ואתנה ידעתן כי בכל כחי עבדתי את אביכן. (7) ואביכן התל בי והחלף את משפירתי עשרת מנים ולא נתנו אלהים להרע עמדי. (8) אם כה יאמר נקדים יהיה שכרך וילדו כל הצאן נקדים ואם כה יאמר עקדים יהיה שכרך וילדו כל הצאן עקדים. (9) ויצל אלהים את מקנה אביכם ויתן לי. (10) ויהי בעת יחס הצאן ואשא עיני וארא בחלום והנה העתדים העלים על הצאן עקדים ונקדים וברדים. (11) ויאמר אלי מלאך האלהים בחלום יעקב ואמר הנני. (12) ויאמר שא נא עיניך וראה כל העתדים העלים על הצאן עקדים ונקדים וברדים כי ראיתי את כל אשר לבן עשה לך. (13) אנכי האל בית אל אשר משחת שם מצבה אשר נדרת לי שם נדר עתה קום צא מן הארץ הזאת ושוב אל ארץ מולדתך. (14) ותען רחל ולאה ותאמרנה לו העוד לנו חלק ונחלה בבית אבינו. (15) הלוא נכריות נחשבנו לו כי מכרנו ויאכל גם אכול את כספנו. (16) כי כל העשר אשר הציל אלהים מאבינו לנו הוא ולבנינו ועתה כל אשר אמר אלהים אליך עשה. (17) ויקם יעקב וישא את בניו ואת נשיו על הגמלים. (18) וינהג את כל מקנהו ואת כל רכשו אשר רכש מקנה קנינו אשר רכש בפדן ארם לבוא אל יצחק אביו ארצה כנען. (19) ולבן הלך לגזוז את צאנו ותגנב רחל את התרפים אשר לאביה. (20) ויגנב יעקב את לב לבן הארמי על בלי הגיד לו כי ברח הוא. (21) ויברח הוא וכל אשר לו ויקם ויעבר את הנהר וישם את פניו הר הגלעד. (22) ויגד ללבן ביום השלישי כי ברח יעקב. (23) ויקח את אחיו עמו וירדף אחריו דרך שבעת ימים וידבק אתו בהר הגלעד. (24) ויבא אלהים אל לבן הארמי בחלום הלילה ויאמר לו השמר לך פן תדבר עם יעקב מטוב עד רע. (25) וישג לבן את יעקב ויעקב תקע את אהלו בהר ולבן תקע את אחיו בהר הגלעד. (26) ויאמר לבן ליעקב מה עשית ותגנב את לבבי ותנהג את בנתי כשביות חרב. (27) למה נחבאת לברח ותגנב אתי ולא הגדת לי ואשלחך בשמחה ובשרים בתך ובכנור. (28) ולא נטשתי לנשק לבני ולבנתי עתה הספלת עשו. (29) יש לאל ידי לעשות עמכם רע ואלהי אביכם אמש אמר אלי לאמר השמר לך מדבר עם יעקב מטוב עד רע. (30) ועתה הלך הלכת כי נכסף נכספתה לבית אביך למה גנבת את אלהי. (31) ויען יעקב ויאמר ללבן כי יראתי כי אמרתי פן תגזל את בנותיך מעמי. (32) עם אשר תמצא את אלהיך לא יחיה נגד אחינו הכר לך מה עמדי וקח לך ולא ידע יעקב כי רחל גנבתם. (33) ויבא לבן באהל יעקב ובאהל לאה ובאהל שתי האמהות ולא מצא ויצא מאהל לאה ויבא באהל רחל. (34) ורחל לקחה את התרפים ותשםם בכר הגמל ותשב עליהם וימשש לבן את כל האהל ולא מצא. (35) ותאמר אל אביה אל יחר בעיני אדני כי לוא אוכל לקום מפניך כי דרך נשים לי

ויחפשו ולא מצא את התרפים. (36) ויחר ליעקב וירב בלבן ויען יעקב ויאמר ללבן מה פשעי מה חטאתי כי דלקת אחרי. (37) כי מששת את כל כלי מה מצאת מכל כלי ביתך שים כה נגד אחי ואחיה ויזכחו בין שנינו. (38) זה עשרים שנה אנכי עמך רחליך ועזיך לא שפלו ואילי צאנך לא אכלתי. (39) טרפה לא הבאתי אליך אנכי אחטנה מידי תבקשנה גנבתי יום וגנבתי לילה. (40) הייתי ביום אכלני חרב וקרח בלילה ותדד שנותי מעיני. (41) זה לי עשרים שנה בביתך עבדתך ארבע עשרה שנה בשתי בנותי ושש שנים בצאנך ותחלף את משכרתי עשרת מנים. (42) לולי אלהי אבי אלהי אברהם ופחד יצחק היה לי כי עתה ריקם שלחתי את עניי ואת יגיע כפי ראה אלהים ויזכח אמי. (43) ויען לבן ויאמר אל יעקב הבנות בנותי והבנים בני והצאן צאני וכל אשר אתה ראה לי הוא ולבנותי מה אעשה לאלה היום או לבנותיך אשר ילדו. (44) ועתה לכה נכרתה ברית אני ואתה והיה לעד ביני ובינך.

בראשית לב

(1) וישכם לבן בבקר וינשק לבניו ולבנותיו ויברך אתהם וילך וישב לבן למקומו. (2) ויעקב הלך לדרכו ויפגעו בו מלאכי אלהים. (3) ויאמר יעקב כאשר ראם מחנה אלהים זה ויקרא שם המקום שהוא מחנים. (4) וישלח יעקב מלאכים לפניו אל עשו אחיו ארצה שעיר שדה אדום. (5) ויצו אתם לאמר כה תאמרון לאדני לעשו כה אמר עבדך יעקב עם לבן גרתי ואחר עד עתה. (6) והיה לי שור וחמור צאן ועבד ושפחה ואשלחה להגיד לאדני למצא חן בעיניך. (7) וישבו המלאכים אל יעקב לאמר באנו אל אחיך אל עשו וגם הלך לקראתך וארבע מאות איש עמו. (8) וירא יעקב מאד ויצר לו ויחץ את העם אשר אתו ואת הצאן ואת הבקר והגמלים לשני מחנות. (9) ויאמר אם יבוא עשו אל המחנה האחת והפחו והיה המחנה הנשאר לפליטה. (10) ויאמר יעקב אלהי אבי אברהם ואלהי אבי יצחק יהוה האמר אלי שוב לארצה ולמולדתך ואיטיבה עמך. (11) קטנתי מכל החסדים ומכל האמת אשר עשית את עבדך כי במקלי עברתי את הירדן והנה עתה הייתי לשני מחנות. (12) הצילני נא מיד אחי מיד עשו כי ירא אנכי אתו פן יבוא והכני אם על בני. (13) ואתה אמרת היטב איטיב עמך ושמתי את זרעך כחול הים אשר לא יספר מרב. (14) וילן שם בלילה ההוא ויקח מן הפא בידו מנחה לעשו אחיו. (15) עזים מאתים ותישים עשרים רחלים מאתים ואילים עשרים. (16) גמלים מיניקות ובניהם שלשים פרות ארבעים ופרים עשרה אתנת עשרים ועירם עשרה. (17) ויתן ביד עבדיו עדר עדר לבדו ויאמר אל עבדיו עברו לפני ורוח תשימו בין עדר ובין עדר. (18) ויצו את הראשון לאמר כי יפגשך עשו אחי ושאלך לאמר למי אתה ואנה תלך ולמי אלה לפניך. (19) ואמרת לעבדך ליעקב מנחה הוא שלוחה לאדני לעשו והנה גם הוא אחרינו. (20) ויצו גם את השני גם את השלישי גם את כל ההלכים אחרי העדרים לאמר כדבר הזה תדברון אל עשו במצאכם אתו. (21) ואמרתם גם הנה עבדך יעקב אחרינו כי אמר אכפרה פניו במנחה ההלכת לפני ואחרי כן אראה פניו אולי ישא פני. (22) ותעבר המנחה על פניו והוא לן בלילה ההוא במחנה. (23) ויקם בלילה ההוא ויקח את שתי נשיו ואת שתי שפחתיו ואת אחד עשר ילדיו ויעבר את

מַעֲבֵר יִבְקֶה. (24) וַיִּקְחֶם וַיַּעֲבֵרֶם אֶת הַנַּחַל וַיַּעֲבֵר אֶת אֲשֶׁר לוֹ. (25) וַיּוֹתֵר יַעֲקֹב לְבִדּוֹ וַיֵּאבֶק אִישׁ עִמּוֹ עַד עֲלוֹת הַשָּׁחַר. (26) וַיֵּרָא כִּי לֹא יָכַל לוֹ וַיִּגַע בְּכַף יָרְכוֹ וַתִּקַּע כַּף יָרֵךְ יַעֲקֹב בְּהֶאֱבֹקוֹ עִמּוֹ. (27) וַיֹּאמֶר שְׁלַחֲנִי כִּי עֲלֵה הַשָּׁחַר וַיֹּאמֶר לֹא אֲשַׁלְּחֶךָ כִּי אִם בְּרַכְתָּנִי. (28) וַיֹּאמֶר אֵלָיו מָה שְׁמֶךָ וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב. (29) וַיֹּאמֶר לֹא יַעֲקֹב יֹאמֶר עוֹד שְׁמֶךָ כִּי אִם יִשְׂרָאֵל כִּי שָׂרִיתָ עִם אֱלֹהִים וְעַם אַנְשִׁים וַתּוֹכַל. (30) וַיִּשְׁאַל יַעֲקֹב וַיֹּאמֶר הַגִּידָה נָא שְׁמֶךָ וַיֹּאמֶר לָמָּה זֶה תִּשְׁאַל לְשְׁמִי וַיְבָרֶךְ אֹתוֹ שָׁם. (31) וַיִּקְרָא יַעֲקֹב שֵׁם הַמָּקוֹם פְּנִיאֵל כִּי רָאִיתִי אֱלֹהִים פָּנִים אֶל פָּנִים וַתִּנְצַל נַפְשִׁי. (32) וַיִּזְרַח לוֹ הַשֶּׁמֶשׁ כְּאֲשֶׁר עָבַר אֶת פְּנוּאֵל וְהוּא צֹלַע עַל יָרְכוֹ. (33) עַל כֵּן לֹא יֹאכְלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת גִּיד הַנֶּשֶׂה אֲשֶׁר עַל כַּף הַיָּרֵךְ עַד הַיּוֹם הַזֶּה כִּי נָגַע בְּכַף יָרֵךְ יַעֲקֹב בְּגִיד הַנֶּשֶׂה.

שיעור 4: יוסף: בורות וחלומות

בראשית לט

(1) ויוסף הורד מצרימה ויקנהו פוטיפר סריס פרעה שר הטבחים איש מצרי מיד הישמעאלים אשר הורדהו שמה. (2) ויהי יהוה את יוסף ויהי איש מצליח ויהי בבית אדניו המצרי. (3) וירא אדניו כי יהוה אתו וכל אשר הוא עשה יהוה מצליח בידו. (4) וימצא יוסף חן בעיניו וישרת אתו ויפקדהו על ביתו וכל יש לו נתן בידו. (5) ויהי מאז הפקיד אתו בביתו ועל כל אשר יש לו ויברך יהוה את בית המצרי בגלל יוסף ויהי ברפת יהוה בכל אשר יש לו בבית ובשדה. (6) ויעזב כל אשר לו ביד יוסף ולא ידע אתו מאומה כי אם הלחם אשר הוא אוכל ויהי יוסף יפה תאר ויפה מראה. (7) ויהי אחר הדברים האלה ותשא אשת אדניו את עיניה אל יוסף ותאמר שכבה עמי. (8) וימאן ויאמר אל אשת אדניו הן אדני לא ידע אתי מה בבית וכל אשר יש לו נתן בידי. (9) איננו גדול בבית הזה ממני ולא חשף ממני מאומה כי אם אותך באשר את אשתו ואיך אעשה הרעה הגדלה הזאת וחטאתי לאלהים. (10) ויהי כדברה אל יוסף יום יום ולא שמע אליה לשכב אצלה להיות עמה. (11) ויהי כהיום הזה ויבא הביתה לעשות מלאכתו ואין איש מאנשי הבית שם בבית. (12) ותתפשטהו בבגדו לאמר שכבה עמי ויעזב בגדו בידה וינס ויצא החוצה. (13) ויהי כראותה כי עזב בגדו בידה וינס החוצה. (14) ותקרא לאנשי ביתה ותאמר להם לאמר ראו הביא לנו איש עברי לצחק בנו בא אלי לשכב עמי ואקרא בקול גדול. (15) ויהי כשמעו כי הרימתי קולי ואקרא ויעזב בגדו אצלי וינס ויצא החוצה. (16) ותנח בגדו אצלה עד בוא אדניו אל ביתו. (17) ותדבר אליו כדברים האלה לאמר בא אלי העבד העברי אשר הבאת לנו לצחק בי. (18) ויהי כהרימי קולי ואקרא ויעזב בגדו אצלי וינס החוצה. (19) ויהי כשמע אדניו את דברי אשתו אשר דברה אליו לאמר כדברים האלה עשה לי עבדך ויחר אפו. (20) ויקח אדני יוסף אתו ויתנהו אל בית הסהר מקום אשר אסירי המלך אסורים ויהי שם בבית הסהר. (21) ויהי יהוה את יוסף ויט אליו חסד ויתן חנו בעיניו שר בית הסהר. (22) ויתן שר בית הסהר ביד יוסף את כל האסירים אשר בבית הסהר ואת כל אשר עשים שם הוא היה עשה. (23) אין שר בית הסהר ראה את כל מאומה בידו באשר יהוה אתו ואשר הוא עשה יהוה מצליח.

בראשית מא

(1) ויהי מקץ שנתים ימים ופרעה חלם והנה עמד על היאר. (2) והנה מן היאר עלת שבע פרות יפות מראה ובריאת בשר ותרעינה באחו. (3) והנה שבע פרות אחרות עלות אחריהן מן היאר רעות מראה ודקות בשר ותעמדנה אצל הפרות על שפת היאר. (4) ותאכלנה הפרות רעות המראה ודקות הבשר את שבע הפרות יפת המראה והבריאת וייקץ פרעה. (5) וישן ויחלם שנית והנה שבע שבליים עלות בקנה אחד בריאות וטבות. (6) והנה שבע שבליים דקות ושדופת קדים צמחות אחריהן. (7) ותבלענה השבליים הדקות את שבע השבליים הבריאות והמלאות וייקץ פרעה והנה חלום. (8) ויהי בבקר ותפעם רוחו וישלח ויקרא את כל חרטמי מצרים ואת כל חכמיה ויספר פרעה להם את חלמו ואין פותר אותם לפרעה. (9) וידבר שר המשקים את פרעה לאמר את חטאי אני מזכיר היום. (10) פרעה קצף על עבדיו ויתן אתי במשמר בית שר הטבחים אתי ואת שר האפים. (11) ונחלמה חלום בלילה אחד אני והוא איש כפתרון חלמו חלמונו. (12) ושם אתנו נער עברי עבד לשר הטבחים ונספר לו ויפתר לנו את חלמתינו איש כחלמו פתרו. (13) ויהי כאשר פתרו לנו כן היה אתי השיב על כני ואתו תלה. (14) וישלח פרעה ויקרא את יוסף וירצהו מן הבור ויגלה ויחלף שמלתיו ויבא אל פרעה. (15) ויאמר פרעה אל יוסף חלום חלמתי ופתרו אין אתו ואני שמעתי עליך לאמר תשמע חלום לפתרו אתו. (16) ויען יוסף את פרעה לאמר בלעדי אלהים יענה את שלום פרעה. (17) וידבר פרעה אל יוסף בחלמי הנני עמד על שפת היאר. (18) והנה מן היאר עלת שבע פרות בריאות בשר ותרעינה באחו. (19) והנה שבע פרות אחרות עלות אחריהן דלות ורעות תאר מאד ורקות בשר לא ראיתי כהנה בכל ארץ מצרים לרע. (20) ותאכלנה הפרות הרקות והרעות את שבע הפרות הראשונות הבריאות. (21) ותבאנה אל קרבנה ולא נודע כי באו אל קרבנה ומראיהן רע כאשר בתחלה ואיקץ. (22) וארא בחלמי והנה שבע שבליים עלת בקנה אחד מלאות וטבות. (23) והנה שבע שבליים צנמות דקות שדופות קדים צמחות אחריהם. (24) ותבלען השבליים הדקות את שבע השבליים הטבות ואמר אל החרטמים ואין מגיד לי. (25) ויאמר יוסף אל פרעה חלום פרעה אחד הוא את אשר האלהים עשה הגיד לפרעה. (26) שבע פרות הטבת שבע שנים הנה ושבע השבליים הטבת שבע שנים הנה אשר האלהים עשה הראה את פרעה. (27) ושבע הפרות הרקות והרעות העלת אחריהן שבע שנים הנה ושבע השבליים הרקות שדופות הקדים יהיו שבע שני רעב. (28) הוא הדבר אשר דברתי אל פרעה אשר האלהים עשה הראה את פרעה. (29) הנה שבע שנים באות שבע גדול בכל ארץ מצרים. (30) וקמו שבע שני רעב אחריהן ונשכח כל השבע בארץ מצרים וכלה הרעב את הארץ. (31) ולא יודע השבע בארץ מפני הרעב ההוא אחרי כן כי כבד הוא מאד. (32) ועל השנות החלום אל פרעה פעמים כי נכון הדבר מעם האלהים וממהר האלהים לעשותו. (33) ועתה ירא פרעה איש נבון וחכם וישיתהו על ארץ מצרים. (34) ועשה פרעה ויפקד פקדים על הארץ וחמש את ארץ מצרים בשבע שני השבע. (35) ויקבצו את כל אכל השנים הטבות הבאת האלה ויצברו בר תחת יד פרעה אכל בערים ושמרו. (36) והיה האכל לפקדון לארץ לשבע שני הרעב אשר תהיין בארץ מצרים ולא תכרת הארץ ברעב. (37) וייטב הדבר בעיני פרעה ובעיני כל עבדיו. (38) ויאמר פרעה אל עבדיו הנמצא כזה איש

אֲשֶׁר רוּחַ אֱלֹהִים בוֹ. (39) וַיֹּאמֶר פְּרַעַה אֶל יוֹסֵף אַחֲרֵי הוֹדִיעַ אֱלֹהִים אוֹתָהּ אֵת כָּל זֹאת אֵין נִבּוֹן וְחָכָם כְּמוֹךָ. (40) אַתָּה תִּהְיֶה עַל בֵּיתִי וְעַל פִּיךָ יִשְׁקוּ כָּל עַמִּי רַק הַכֶּסֶף אֶגְדֵּל מִמֶּךָ. (41) וַיֹּאמֶר פְּרַעַה אֶל יוֹסֵף רְאֵה נָתַתִּי אֹתָךְ עַל כָּל אֶרֶץ מִצְרָיִם. (42) וַיֹּסֶר פְּרַעַה אֶת טַבַּעְתּוֹ מֵעַל יָדוֹ וַיִּתֵּן אֹתָהּ עַל יַד יוֹסֵף וַיִּלְבַּשׂ אֹתוֹ בְּגָדֵי שֵׁשׁ וַיִּשֶׂם רֶבֶד הַזֹּהָב עַל צַוָּאָרוֹ. (43) וַיִּרְכַּב אֹתוֹ בְּמִרְכַּבַּת הַמִּשְׁנָה אֲשֶׁר לוֹ וַיִּקְרָאוּ לְפָנָיו אַבְרָהָ וַנִּתְּנוּ אֹתוֹ עַל כָּל אֶרֶץ מִצְרָיִם. (44) וַיֹּאמֶר פְּרַעַה אֶל יוֹסֵף אֲנִי פְרַעַה וּבִלְעֲדִיךָ לֹא יָרִים אִישׁ אֵת יָדוֹ וְאֵת רַגְלוֹ בְּכָל אֶרֶץ מִצְרָיִם. (45) וַיִּקְרָא פְרַעַה שֵׁם יוֹסֵף צְפֹנָת פַּעֲנָח וַיִּתֵּן לוֹ אֵת אֶסְנַת בַּת פּוּטִי פְרַעַת כַּהֵן אֵן לְאִשָּׁה וַיֵּצֵא יוֹסֵף עַל אֶרֶץ מִצְרָיִם. (46) וַיֹּסֶף בֶּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה בְּעֵמְדוֹ לְפָנָי פְּרַעַה מֶלֶךְ מִצְרָיִם וַיֵּצֵא יוֹסֵף מִלְּפָנָי פְּרַעַה וַיַּעֲבֹר בְּכָל אֶרֶץ מִצְרָיִם. (47) וַתַּעַשׂ הָאָרֶץ בְּשִׁבְעַת שָׁנֵי הַשְּׁבַע לְקַמְצִים. (48) וַיִּקְבֹּץ אֵת כָּל אֲכָל שְׁבַע שָׁנִים אֲשֶׁר הָיוּ בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם וַיִּתֵּן אֲכָל בְּעָרִים אֲכָל שְׂדֵה הָעִיר אֲשֶׁר סָבִיבֶתִּיהָ נָתַן בְּתוֹכָהּ. (49) וַיֵּצְבֵר יוֹסֵף בָּר כַּחֹל הַיָּם הַרְבֵּה מְאֹד עַד כִּי חָדַל לְסַפֵּר כִּי אֵין מִסְפָּר. (50) וַלְיוֹסֵף יָלַד שְׁנֵי בָנִים בְּטָרַם תְּבוּאָ שָׁנַת הָרָעָב אֲשֶׁר יָלְדָה לוֹ אֶסְנַת בַּת פּוּטִי פְרַעַת כַּהֵן אֵוֹן. (51) וַיִּקְרָא יוֹסֵף אֵת שֵׁם הַבְּכוֹר מְנַשֶּׁה כִּי נִשְׁנִי אֱלֹהִים אֵת כָּל עַמְלִי וְאֵת כָּל בֵּית אָבִי. (52) וְאֵת שֵׁם הַשְּׁנִי קָרָא אֶפְרַיִם כִּי הִפְרִנִי אֱלֹהִים בְּאֶרֶץ עֲנִי. (53) וַתִּכְלִינָה שְׁבַע שָׁנֵי הַשְּׁבַע אֲשֶׁר הָיָה בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם. (54) וַתִּחְלִינָה שְׁבַע שָׁנֵי הָרָעָב לְבוֹא כְּאֲשֶׁר אָמַר יוֹסֵף וַיְהִי רָעָב בְּכָל הָאֲרָצוֹת וּבְכָל אֶרֶץ מִצְרָיִם הָיָה לֶחֶם. (55) וַתִּרְעַב כָּל אֶרֶץ מִצְרָיִם וַיֵּצְעַק הָעָם אֶל פְּרַעַה לְלָחֶם וַיֹּאמֶר פְּרַעַה לְכֹל מִצְרָיִם לְכוּ אֵל יוֹסֵף אֲשֶׁר יֹאמַר לָכֶם תַּעֲשׂוּ. (56) וַהֲרַעַב הָיָה עַל כָּל פָּנָי הָאָרֶץ וַיִּפְתַּח יוֹסֵף אֵת כָּל אֲשֶׁר בָּהֶם וַיִּשְׁבֵּר לְמִצְרָיִם וַיַּחְזֹק הָרָעָב בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם. (57) וְכָל הָאָרֶץ בָּאוּ מִצְרַיִמָה לְשִׁבֹר אֵל יוֹסֵף כִּי חָזַק הָרָעָב בְּכָל הָאָרֶץ.

שיעור 5: רות: הגירה נשית

רות א

(1) ויהי בימי שפוט השפטים ויהי רעב בארץ וילך איש מבית לחם יהודה לגור בשדי מואב הוא ואשתו ושני בניו. (2) ושם האיש אלימלך ושם אשתו נעמי ושם שני בניו מחלון וכליון אפרתים מבית לחם יהודה ויבאו שדי מואב ויהיו שם. (3) וימת אלימלך איש נעמי ותשארה היא ושני בניה. (4) וישאו להם נשים מאביות שם האחת ערפה ושם השנית רות וישבו שם כעשר שנים. (5) וימתו גם שניהם מחלון וכליון ותשארה האשה משני ילדיה ומאישה. (6) ותקם היא וכלתיה ותשב משדי מואב כי שמעה בשדה מואב כי פקד יהוה את עמו לתת להם לחם. (7) ותצא מן המקום אשר היתה שמה ושתי כלותיה עמה ותלכנה בדרך לשוב אל ארץ יהודה. (8) ותאמר נעמי לשתי כלתיה לכנה שבנה אשה לבית אמה יעש יהוה עמכם חסד כאשר עשיתם עם המתים ועמדי. (9) יתן יהוה לכם ומצאון מנוחה אשה בית אישה ותשק להן ותשאנה קולן ותבכינה. (10) ותאמרנה לה כי אתך נשוב לעמך. (11) ותאמר נעמי שבנה בנתי למה תלכנה עמי העוד לי בנים במעי והיו לכם לאנשים. (12) שבנה בנתי לכן. כי זקנתי מהיות לאיש כי אמרתי יש לי תקנה גם הייתי הלילה לאיש וגם ילדתי בנים. (13) הלהן תשבנה עד אשר יגדלו הלהן תעגנה לבלתי היות לאיש אל בנתי כי מר לי מאד מכם כי יצאה בי יד יהוה. (14) ותשנה קולן ותבכינה עוד ותשק ערפה לחמותה ורות דבקה בה. (15) ותאמר הנה שבה יבמתך אל עמה ואל אלהיה שובי אחרי יבמתך. (16) ותאמר רות אל תפגעני בי לעזבך לשוב מאחריך כי אל אשר תלכי אלוך ובאשר תליני אליו עמך עמי ואלהיך אלהי. (17) באשר תמותי אמות ושם אקבר פה יעשה יהוה לי וכה יוסיף כי המות יפריד ביני ובינך. (18) ותרא כי מתאמצת היא ללכת אתה ותחדל לדבר אליה. (19) ותלכנה שתיהם עד בואנה בית לחם ויהי כבואנה בית לחם ותהם כל העיר עליהן ותאמרנה הזאת נעמי. (20) ותאמר אליהן אל תקראנה לי נעמי קראו לי מרא כי המר שדי לי מאד. (21) אני מלאה הלכתי וריקים השיבני יהוה למה תקראנה לי נעמי ויהוה ענה בי ושדי הרע לי. (22) ותשב נעמי ורות המואבית כלתה עמה השבה משדי מואב והמה באו בית לחם בתחלת קציר שעורים.

רות ב

(1) וּלְנַעֲמִי מוֹדַע לְאִשָּׁה אִישׁ גְּבוּר חֵיל מִמְשַׁפַּחַת אֱלִימֶלֶךְ וְשָׁמוּ בַעֲזוֹ. (2) וַתֹּאמֶר רות המואביה אל נַעֲמִי אַל־כֹּה נָא הַשְׁדָּה וְאַל־קִטָּה בְּשִׁבְלִים אַחַר אֲשֶׁר אֲמַצָּא חֵן בְּעֵינָיו וַתֹּאמֶר לָהּ לְכִי בְּתִי. (3) וַתֵּלֶךְ וַתָּבוֹא וַתִּלְקַט בַּשְּׂדֶה אַחֲרֵי הַקּוֹצְרִים וַיִּקֶר מִקֶּרֶה חֲלֻקַת הַשְּׂדֶה לְבַעֲזוֹ אֲשֶׁר מִמְשַׁפַּחַת אֱלִימֶלֶךְ. (4) וְהָיָה בַעֲזוֹ בָּא מִבֵּית לָחֶם וַיֹּאמֶר לְקוֹצְרִים יְהוָה עִמָּכֶם וַיֹּאמְרוּ לוֹ יְבָרְכֶךָ יְהוָה. (5) וַיֹּאמֶר בַּעֲזוֹ לְנַעֲרוֹ הַנֹּצֵב עַל הַקּוֹצְרִים לְמִי הַנְּעֶרָה הַזֹּאת. (6) וַיַּעַן הַנַּעַר הַנֹּצֵב עַל הַקּוֹצְרִים וַיֹּאמֶר נְעֶרָה מוֹאֲבִיָּה הִיא הַשְּׂבָה עִם נַעֲמִי מִשְׁדֵי מוֹאֵב. (7) וַתֹּאמֶר אֶל־קִטָּה נָא וְאֶסְפְּתִי בְּעֵמְרִים אַחֲרֵי הַקּוֹצְרִים וַתָּבוֹא וַתַּעֲמוּד מֵאֲזוּ הַבִּקָּר וְעַד עֵתָה זֶה שְׂבָתָהּ הַבֵּית מַעֲט. (8) וַיֹּאמֶר בַּעֲזוֹ אֶל רות הלוא שְׁמַעְתָּ בְּתִי אֶל תִּלְכִי לְלַקֵּט בַּשְּׂדֶה אַחַר וְגַם לֹא תַעֲבוּרִי מִזֶּה וְכֹה תִדְבָּקִין עִם נְעֶרְתִּי. (9) עֵינֶיךָ בַּשְּׂדֶה אֲשֶׁר יִקְצְרוּן וְהִלַּכְתָּ אַחֲרֵיהֶן הֲלוֹא צְוִיתִי אֶת הַנְּעֶרִים לְבִלְתִּי נִגְעַךְ וְצִמְתָּ וְהִלַּכְתָּ אֶל הַפְּלִים וְשִׁתִּית מֵאֲשֶׁר יִשְׁאַבוּן הַנְּעֶרִים. (10) וַתִּפֹּל עַל פְּנֵיהָ וַתִּשְׁתַּחוּ אַרְצָה וַתֹּאמֶר אֵלָיו מְדוּעַ מִצִּיאָתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ לְהַפְרִינִי וְאֲנֹכִי נְכָרִיָּה. (11) וַיַּעַן בַּעֲזוֹ וַיֹּאמֶר לָהּ הֲגַד לִי כָל אֲשֶׁר עָשִׂיתָ אֶת חַמּוֹתֶיךָ אַחֲרֵי מוֹת אִישֶׁךָ וַתַּעֲזְבִי אֲבִיךָ וְאֶמְךָ וְאַרְצֶיךָ מוֹלְדֹתֶיךָ וַתִּלְכִי אֵל עִם אֲשֶׁר לֹא יָדַעְתָּ תַּמּוּל שְׁלֹשׁוֹם. (12) יִשְׁלַם יְהוָה פְּעֻלְךָ וְתִהְיֶינָה מִשְׁכֻּרְתֶּךָ שְׁלֹמָה מֵעַם יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בָּאת לְחַסּוֹת תַּחַת כְּנַפְיוֹ. (13) וַתֹּאמֶר אֲמַצָּא חֵן בְּעֵינֶיךָ אֲדֹנָי כִּי נִחַמְתָּנִי וְכִי דִבַּרְתָּ עַל לֵב שְׁפַחְתֶּךָ וְאֲנֹכִי לֹא אֶהְיֶה כְּאֶחַת שְׁפַחְתֶּיךָ. (14) וַיֹּאמֶר לָהּ בַּעֲזוֹ לַעַת הַאֲכַל גִּשִׁי הַלֵּם וְאֶכְלֶת מִן הַלֶּחֶם וְטַבֵּלְתָּ פִתֶיךָ בַחֲמִץ וְתִשָּׁב מִצַּד הַקּוֹצְרִים וַיִּצְבֹּט לָהּ קָלִי וְתֹאכַל וְתִשָּׁבַע וְתִתֵּר. (15) וַתִּקֶּם לְלַקֵּט וַיִּצּוּ בַּעֲזוֹ אֶת נַעֲרָיו לֵאמֹר גַּם בֵּין הַעֲמֻרִים תִּלְקַט וְלֹא תְכַלִּימוּהָ. (16) וְגַם שֵׁל תִּשְׁלוּ לָהּ מִן הַצִּבְתִּים וְעֲזֹבְתֶם וְלִקְטָה וְלֹא תִגְעְרוּ בָּהּ. (17) וַתִּלְקַט בַּשְּׂדֶה עַד הָעֶרֶב וַתַּחֲבֹט אֶת אֲשֶׁר לָקְטָה וַיְהִי כְּאִפְּהָ שְׁעָרִים. (18) וַתִּשָּׂא וַתָּבוֹא הָעִיר וַתִּרְאֵה חַמּוֹתָהּ אֶת אֲשֶׁר לָקְטָה וַתּוֹצֵא וַתִּתֵּן לָהּ אֶת אֲשֶׁר הוֹתֵרָה מִשְׁבָּעָהּ. (19) וַתֹּאמֶר לָהּ חַמּוֹתָהּ אִיפֹה לָקַטְתָּ הַיּוֹם וְאַנָּה עָשִׂיתָ יְהִי מִכִּירְךָ בְּרוּךְ וַתִּגַּד לְחַמּוֹתָהּ אֶת אֲשֶׁר עָשָׂתָה עִמּוֹ וַתֹּאמֶר שֵׁם הָאִישׁ אֲשֶׁר עָשִׂיתִי עִמּוֹ הַיּוֹם בַּעֲזוֹ. (20) וַתֹּאמֶר נַעֲמִי לְכַלְתָּהּ בְּרוּךְ הוּא לִיהוָה אֲשֶׁר לֹא עֲזַב חֲסְדוֹ אֶת הַחַיִּים וְאֶת הַמֵּתִים וַתֹּאמֶר לָהּ נַעֲמִי קְרוֹב לָנוּ הָאִישׁ מִגְּאֻלָּנוּ הוּא. (21) וַתֹּאמֶר רות המואביה גַּם כִּי אָמַר אֵלַי עִם הַנְּעֶרִים אֲשֶׁר לִי תִדְבָּקִין עַד אִם פָּלוּ אֶת כָּל הַקְּצִיר אֲשֶׁר לִי. (22) וַתֹּאמֶר נַעֲמִי אֶל רות כְּלַתָּה טוֹב בְּתִי כִּי תִצְאִי עִם נַעֲרוֹתַי וְלֹא יִפְגְּעוּ בְּךָ בַּשְּׂדֶה אַחַר. (23) וַתִּדְבַק בְּנַעֲרוֹת בַּעֲזוֹ לְלַקֵּט עַד כְּלוֹת קְצִיר הַשְּׁעָרִים וַקְּצִיר הַחֲטִים וַתִּשָּׁב אֶת חַמּוֹתָהּ.